

In memoriam

Prof. Dr. Pogátsa Gábor

(1931 – 2024)

A hazai orvostársadalom újabb kiemelkedő képviselőjétől kell búcsút vennünk. Életének 93. évében, július 17-én, eltávozott a földi létből a kardiológia és a diabetológia nemzetközileg is ismert és elismert képviselője, a kiváló kutató és klinikus, Pogátsa Gábor professzor úr. Szerettei között, családi körben érte a halál.

Budapesten született. Édesapja tisztifőorvosként tevékenykedett, édesanyja zongorapedagógus képzettséggel rendelkezett. Iskolaéveit Sopronban töltötte, gimnáziumi tanulmányait a Bencésrendi Gimnáziumban folytatta, majd annak államosítása és megszüntetése után, a Széchenyi István Gimnáziumban érettségizett. 1950-ben felvételt nyert az akkor Pázmány Péter nevét viselő Tudományegyetem Általános Orvosi Karára –ami 1951. január 1-én Budapesti Orvostudományi Egyetem (BOTE) néven önállóvá vált–, ahol summa cum laude minősítéssel 1956-ban szerzett diplomát. Már egyetemi éveit alatt érdeklődni kezdett a kutatómunka iránt, ezért harmadéves korától kezdve bekapcsolódott az Élettani Intézet tudományos diákköri munkájába, s a Kovách Arisztid vezette munkacsoportban kezdett dolgozni.

Végzését követően a Semmelweis Egyetem III., majd 1959-től a II. Belgyógyászati Klinikáján dolgozott. 1967-ben védte meg kandidátusi értekezését (Adatok a vércukorcsökkentő szulfonilureák májhatásához), majd –immár az Országos Kardiológiai Intézet és IV. Belgyógyászati Klinika munkatársaként– 1979-ben akadémiai doktori fokozatot szerzett (Cukorbetegség és szívbetegség kölcsönhatásai c. munkájával). Közben belgyógyász (1962), kardiológus (1979), patofiziológus (1979) szakképesítést, majd diabetológiai licencet (1995) szerzett. 1980-ban egyetemi tanári kinevezést kapott. Az időközben önállóvá vált Országos Kardiológiai Intézetben 1969-1999 között tudományos főmunkatárssá, 1993-1996 között általános főigazgató-helyettesé nevezték ki. Megszervezte és 1970-1997 között vezette a Kutatási osztályt. Közben, 1986-1991 között másodállásban ellátta az Országos Klinikai Farmakológiai Intézet igazgatóhelyettesi teendőit is. Nyugdíjba vonulását követően is vezette 2000-ig az Országos Kardiológiai Intézet cukorbeteg szakellátóhelyét. 1998-2008-ig a Fővárosi Károlyi Sándor Kórház I. Belosztálya diabetes-, 1999-től a Szent János Kórház III. Belgyógyászati osztálya kardiológiai szakrendelésének munkáját segítette. 2002-től a kórház II. Belosztálya diabetológiai szakrendelésén is dolgozott, egészen a néhány évvel ezelőtti visszavonulásáig.

Tudományos munkásságának előterében a diabetes és a szív kapcsolata, az antidiabeticumok klinikai farmakológiájának kérdésköre, kiemelten a sulfanylureák hatásmechanizmusa, májhatásainak tanulmányozása állt. Mesterei, Kovách Arisztid és Takács Lajos útmutatása nyomán vallotta, hogy a klinikai és a kutatómunka az orvoslás egymást kiegészítő ágai, s hogy ezen értelmezésben a belgyógyászat lényegében alkalmazott kórélettan.

Káldor Antal professzorral közösen bizonyították a béta adrenerg receptorok dominanciáját a májglükogén lebomlásának sympathicus idegrendszeri szabályozásában. Elsők között hívta fel a figyelmet az első generációs sulfanylureák kedvezőtlen szív- és érrendszeri hatásaira, valamint a hyperglykaemiás hyperosmolaris állapotokat kísérő átmeneti szívizom oedema bal kamraműködést károsító hatását. Tudományos munkásságát több mint 790 hazai és nemzetközi folyóiratban megjelent közlemény, 29, részben idegen nyelven írt könyvfejezet őrzi. Szakmai fórumokon tartott előadásainak száma 900 fölötti.

Az MDT alapító tagja. Rendszerbe foglalta a cukorbeteg szakellátó helyek országos nyilvántartását. Tagja volt a Nemzeti Diabetes Program szervezőbizottságának, a szakellátóhelyek koordinálásáért felelős alelnöke az MDT Minősítő, Oktatási és koordinációs Bizottságának. Alapításától kezdve tagja volt a Diabetologia Hungarica szerkesztőbizottságának, s szerkesztőségi tagja volt az Experimental and Clinical Cardiology c. lapnak is. Több nemzetközi szakmai szervezet vezetőségében is dolgozott (ISHR, FIAMC). Szekeres László professzorral közösen megalapította a Magyar kardiológusok Társasága Experimentális Szekcióját. Újra-élesztője volt 1990-ben a Katolikus Orvosok Szent Lukács Egyesületének, amelynek 2002-ig elnöki feladatait is ellátta.

Munkásságát az MDT Hetényi Géza- (1986), Magyar Imre- (1998), valamint Pro Diabetologia díj (2000), a Kardiológiai Társaság Gábor György-nagydíj (2011) odaítélésével ismertette el.

Sokunk pályáját segítette éles látású szakmai tanácsaival, gyakorlati tapasztalataival, világos problémamegoldó képességével, bölcs életszemléletével. Azokhoz, akiket közel engedett magához, meggyőződhetek széles érdeklődési köréről, kiemelkedő műveltségéről, a művészetek, különösen a zene és a képzőművészet, azon belül is az orientalisztika és a textilművészet terén való jártasságáról, vidám, társaságkedvelő természetéről.

Emlékét kegyelettel őrizzük. Nyugodjék békében!